

Правильний підбір методик та форм корекційної роботи, створення відповідних умов сприятиме ефективному впливові на емоційно-вольову сферу молодшого школяра з РДА.

Висновки. Отже, використання арт-терапевтичних методик в системі корекційно-розвиткових занять в інклюзивних освітніх закладах може забезпечити позитивний психотерапевтичний вплив на емоційно-вольову сферу дітей молодшого шкільного віку з РДА. Тож **перспективами подальших досліджень** є адаптування арт-терапевтичних методик та доведення їх ефективності шляхом апробації на корекційно-розвиткових заняттях з дітьми молодшого шкільного віку з РДА в умовах інклюзії.

Список використаної літератури.

1. Конопляста, С. Ю., (2014), Особливості емоційної сфери аутичних дітей / С. Ю. Конопляста, В. О. Косинкіна // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія, Вип. 28, С. 281-285.
2. Базима, Н. В., Назарец, Д. С., (2012), Особливості емоційно-вольової сфери у дітей з аутистичними порушеннями // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія, Вип. 21.– С. 6 –10.
3. Базима, Н.В., (2013), До проблеми корекції аутистичних порушень у дошкільників / Н. В. Базима, В. Д. Семенова // Науково-методичний журнал «Логопедія» № 4, С. 8 – 13.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

УДК 159.99

*Дука Н. Д.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність проблеми. Проблема організації професійного самовизначення підлітків є досить актуальною на сучасному етапі розвитку незалежної України. Зміни в нашій державі відбуваються в економічній, культурній, соціальній та інших сферах і зумовлюють необхідність удосконалення існуючих форм та методів підготовки учнівської молоді до самостійного, свідомого вибору подальшого професійного шляху.

Підлітковий вік – це період самовизначення. Самовизначення соціальне, особистісне, професійне, духовне і практичне – є основним

завданням старшого підліткового віку. У основі процесу самовизначення лежить вибір майбутньої сфери діяльності. Проте професійне самовизначення - це проектування майбутнього і визначення життєвих перспектив.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальним теоретичним, психолого-педагогічним та організаційним проблемам підготовки молоді до вибору майбутньої професії, її професійного самовизначення присвячені дослідження К. Абульханової-Славської, С. Батищева, О. Голомштока, В. Мадзігона, Є. Клімова, М. Захарова, Г. Костюка, Є. Павлютенкова, В. Сидоренка, В. Синявського, С. Чистякової, Б. Федоришина, Ю. Гільбуха, В. Моляко, В. Чебишевої, І. Баріхашвілі та інших. Деякі дослідники розглядають формування професійного самовизначення особистості не як одиничне явище вибору, а як тривалий процес її розвитку в рамках майбутньої професійної діяльності (А. Асмолов, Н. Касаткіна, І. Кон, Т. Кудрявцев, М. Пряжников та ін.). Особливості здійснення профорієнтаційної роботи та підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення у процесі трудової підготовки розкрито у працях В. Сидоренка, М. Янцура, П. Атутова, М. Тименка та ін.

Також привертають увагу й зарубіжні дослідження в галузі професійного самовизначення та професійної орієнтації (А. Маслоу, С. Фукуяма, Д. Голанд, Д. С'юпер та ін.). Проте, незважаючи на ряд досліджень, на сьогоднішній день залишається актуальною проблема організації професійного самовизначення школярів.

Метою написання статті є аналіз професійного самовизначення підлітків, а також висвітлення проблем щодо його ефективної організації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійне самовизначення – це процес активного і свідомого пошуку людиною свого місця у світі професій, вироблення свого ставлення до усіх професій в цілому і до конкретної, обраної нею самою, майбутньої професійної діяльності. Цей процес пошуку триває протягом усього життя людини: від виникнення професійних спрямувань та намірів до виходу з трудової діяльності (Коропецька, О.М., 2005).

Головною умовою успішного професійного самовизначення є повноцінний психічний і особистісний розвиток підлітка, сформованість його мотиваційної сфери, наявність розвинених інтересів, нахилів і здібностей, достатній рівень самосвідомості. Тому робота з підготовки підлітків до вибору професії повинна стати органічною частиною всього навчально-виховного процесу і починатися вже в молодших класах. Адже відомо, що професійний інтерес до тих або інших видів професійної діяльності у людини починає формуватися ще в початковий період шкільного навчання. Проаналізувавши результати діяльності учнів початкових класів, психолог може отримати достатній матеріал для виявлення спрямованості особистості молодших учнів, розвитку їх

здібностей. Оскільки, чим раніше будуть виявлені задатки, нахили дитини й розпочато розвиток її здібностей, тим краще вони проявляться, в результаті чого, сформується професійна спрямованість, і розвиток необхідних професійно важливих якостей особистості (Баріхашвілі, І., 2006). Найбільш сенситивним для розвитку професійного інтересу й ознайомлення зі світом професій є підлітковий вік. Однак у цей період вибір підлітків базується, головним чином, на емоційному зараженні. При виборі професійних переваг вони керуються, насамперед, таким фактором, як «Хочу». Підвищена допитливість, яка властива цьому вікові, штовхає підлітків «спробувати» якнайбільше професій. З чим більшою кількістю професій людина встигне познайомитися у підлітковому віці, тим більше обґрунтованим і безпомилковим буде його вибір надалі. Адже, на жаль, прикро усвідомлювати, коли закінчуючи заклад вищої освіти (ЗВО), розумієш, що вибрав зовсім не ту сферу діяльності. Саме раніше виявлення й формування професійних інтересів молоді створює сприятливі умови для самовизначення особистості й успішного проведення профорієнтаційної роботи.

Проведення профорієнтаційної роботи в закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) неможливе без вивчення особистості учня, без проведення попередньої профдіагностики. В результаті її проведення, матеріали вивчення допомагають правильно дібрати методи, форми та зміст усієї роботи з профорієнтації учнів. На цьому етапі необхідно вивчити характерні особливості особистості: ціннісні орієнтації, інтереси, потреби, здібності, мотиви вибору професії, нахили, стан здоров'я та ін.

Мотиви вибору професії обумовлені впливом на людину багатьох чинників – системи соціальних впливів, економічних і демографічних умов, сім'ї, школи, засобів масової інформації тощо. Враховуючи поради батьків, старших і досвідчених людей, кінцеве рішення про вибір професії все ж таки приймає сам учень. Тому вирішальним фактором є особиста активна позиція учня. Дуже важливо, щоб батьки при виборі професії частину відповідальності поклали на дітей. Важливо, щоб у підлітка склалося відчуття, що зроблений ним вибір професії – це його самостійний вибір.

Величезну роль у виборі майбутньої професії відіграє сім'я, хоча самі підлітки цього можуть і не усвідомлювати. Частенько вони орієнтуються на професії родичів. Всім нам відомі приклади трудових династій, коли декілька поколінь однієї сім'ї працюють за однією спеціальністю. Підліток ніби йде за інерцією і не намагається зрозуміти, наскільки професія батьків дійсно відповідає його власним інтересам і здібностям. З іншого боку, він дуже добре уявляє дану професію і віддає собі належне в тому, які якості для неї потрібні. Таким чином, якщо підліток вибирає професію батьків, важливо обговорити з ним мотиви його вибору, зрозуміти, що ним керує (Пільтяй О. М.).

Щоб уникнути невірного вибору професії учням, необхідно навчити їх розібратися в собі, в своїх інтересах, здібностях, схильностях, особистісних якостях, перевагах. Головним показником виявлення схильностей є прагнення до систематичного заняття певними видами діяльності, а також надання переваги певним шкільним предметам.

Висновки. Для успішної організації професійного самовизначення підлітків потрібно активно залучати до співпраці з ними практичних психологів, класних керівників, вчителів - предметників, батьків. Має бути різноманітність форм та методів профорієнтаційної роботи в школі, а також системний підхід стосовно її проведення. **Подальша наша робота,** буде спрямована на пошук технологій оптимізації професійного самовизначення підлітків та успішному вибору ними подальшого професійного шляху.

Список використаної літератури.

1. Коропецька, О.М., (2005), Профорієнтація та профвідбір: навчальний посібник / Коропецька О.М. – Івано-Франківськ, 236 с.

2. Баріхашвілі, І., (2006), Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення: навч.-метод. посібник / Баріхашвілі І., Ворона М., Старіков І., Атол, Миколаїв, 206 с.

3. Пильтяй, О.М., Організація професійного самовизначення школярів як сучасна проблема учнівської молоді. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=686.

ОСОБЛИВОСТІ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ХАРАКТЕРУ ПІДЛІТКІВ УДК 159.98

*Жовтяк В. В.,
студент спеціальності 053 «Психологія»,
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність проблеми. Ускладнення соціально-економічних умов життя зумовлює необхідність суттєвого удосконалення вольової сфери особистості. Наш час вимагає від кожного вміння керуватися моральними рішеннями, самостійно реалізовувати близькі та віддалені цілі, мотивувати власні дії й аналізувати звершені вчинки, орієнтуючись на їх суспільну значущість. Особистість виступає як самоціль загальнолюдського розвитку, в якій не останнє місце відводиться вольовій регуляції.

Короткий аналіз останніх досліджень з проблеми. Проблема вольової регуляції досліджувалася багатьма вченими, зокрема: В. Селівановим, С. Рубінштейном, Є. Ільїним та ін.

Питання активності особистості як суб'єкта власної діяльності та поведінки отримали наукове обґрунтування у працях Г. Костюка, І. Беха,